

ע"פ 19655/12/15 - ראפא אברהים נאיף עאסלה, חלימה עלי נסאר, נגאח נסאר, כאמלה סעיד נסאר נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 19655-12-15 עאסלה נ' מדינת ישראל

בפני כבוד השופטת אסתר הלמן, אב"ד

כבוד השופטת יפעת שטרית

כבוד השופט סאאב דבור

המערערים 1. ראפא אברהים נאיף עאסלה

2. חלימה עלי נסאר

3. נגאח נסאר

4. כאמלה סעיד נסאר

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

פסק דין

ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בטבריה (כב' השופט ניר מישורי

לב טוב), בת"פ 12715-10-14 מיום 17.11.15

השופט סאאב דבור

מבוא

עבירה של **החזקת ערך טבע מוגן**, עבירה בניגוד לסעיפים 33(ד) + 57(א) לחוק גנים לאומיים, שמורת טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח - 1998 (להלן: "חוק גנים לאומיים"), תקנה 2(א) לתקנות גנים לאומיים ושמורות הטבע (איסור פגיעה בערכי טבע מוגנים), התשמ"ד - 1983 (להלן: "התקנות") וסעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין"), היא העבירה המיוחסת למערערים כאן.

על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בו הודו המערערים, בתאריך 04.03.14 בשעות הבוקר, באזור צומת אלמגור, עת נסעו המערערים ברכב שבבעלות המערער 1 (להלן: "**הרכב**"), צוות מג"ב עצר את הרכב ובו נמצאו שמונה שקים גדולים שהכילו צמחי עכובית הגלגל, שהינו ערך טבע מוגן, במשקל כולל של כ- 150 ק"ג, אשר נקטפו ע"י המערערים בסמוך לאותו מועד. כן, נמצאו ברכב חמש סכינים.

במסגרת הדיונים בבית משפט קמא, הודו המערערים במעשים המיוחסים להם, זאת לאחר שכתב האישום תוקן כך, שהעבירה של **פגיעה** בערך טבע מוגן נמחקה ונותרה רק העבירה של **החזקת** ערך טבע מוגן. ועוד, התיקון התייחס גם למשקלם של צמחי עכובי הגלגל, וזה הופחת ממשקל של 300 ק"ג לכ- 150 ק"ג.

במסגרת גזר דינו מיום 17.11.15, קבע בית-משפט קמא, כי מתחם העונש ההולם נע בין קנס בסך 2,500 ₪ לבין קנס בסך - 8,000 ₪; זאת, לצד חתימה על התחייבות כספית.

לאחר שבית משפט קמא לקח בחשבון את מגוון השיקולים הן לקולא והן לחומרא, הטיל, על כל אחד מהמערערים, עונש של קנס בסך 5,000 ₪ או 50 ימי מאסר תמורתו וכן חתימה על התחייבות על סך 12,000 ₪ לתקופה של שנתיים.

טיעוני הצדדים

המערערים כאן, מלינים על חומרת העונש אשר הוטל, ובכלל זה, על מתחם העונש, כפי שזה נקבע. הם ביקשו להפחית את הקנס שהוטל עליהם. בעניין זה, גרס ב"כ המערערים, כי מתחם העונש ההולם שקבע בית משפט קמא הינו גבוה מדי, וכי עונשם של המערערים בתוך המתחם אף הוא צריך להיות נמוך מזה שנקבע על ידי בית משפט קמא; זאת בהתחשב בהודאת המערערים, גילם, היותם נעדר עבר פלילי ומצבם הכלכלי הרעוע. ועוד, לטענת המערערים, שגה בית המשפט קמא עת התעלם מתיקון כתב האישום והסדר הטיעון וכן, מהעובדה, כי המערערים הורשעו בעבירה שעניינה "החזקת ערך טבע מוגן" ולא "פגיעה בערך טבע מוגן".

עוד, הטעים ב"כ המערערים, כי מטרת הענישה הינה, הרתעת עבריינים מפני קטיפת צמח בר מוגן. אולם, המערערים לא קטפו את צמח עכובי-הגלגל ומשכך, היה מקום לחיובם בתשלום קנס סמלי, בצירוף חתימה על התחייבות גבוהה בעלת אופי הרתעתי.

כאן המקום להדגיש, כי המערערים שבו ותקעו את יתדות טיעוניהם בעובדת תיקון כתב האישום וייחוס עבירה של החזקת ערך טבע מוגן בלבד שכן, יש בכך כדי להקהות את חוד חומרתן של העבירות, כך על-פי גישתם.

מנגד, המשיבה עתרה לדחות את הערעור. לעמדתה, לא נפל כל פגם בגזר דינו של בית משפט קמא אשר לקח במניין את כל השיקולים הצריכים לעניין. בערבו של יום, העונש אשר הוטל אינו חמור באופן כזה שמצדיק את התערבותו של בית המשפט כאן. יתר על כן, המשיבה הפנתה לגזר הדין בהדגישה, כי בית משפט קמא כן התייחס לתיקון כתב האישום ועשה את האבחנה הנדרשת בין קטיף לבין החזקה של ערך טבע מוגן. ועוד, בית המשפט התייחס, בצדק, לעניין המשקל והכמות של הצמח המוגן בציינו, כי הקטיף הפך מקטיף ביתי לבעל אופי מסחרי.

דין והכרעה

גזר הדין ניתן לפי תיקון 113 לחוק העונשין, העוסק בהבניית שיקול הדעת בענישה. במסגרת גזר הדין, עמד בית המשפט קמא על שיקולי הענישה שנקבעו בחוק, על הערכים המוגנים בביצוע העבירה, הגדיר את מתחם העונש ההולם ואף קבע את העונש הראוי למערערים, בתוך אותו מתחם.

במסגרת הערכים המוגנים, ציין בית המשפט, כי הערך המוגן הינו ערך שמירת הטבע ובמקרה זה, השמירה על זנים של צמחים המצויים בסכנה הכחדה כאשר הפגיעה מתחזקת על רקע חוות הדעת אשר הוגשה לתיק, המצביעה על הנזק הנגרם לצמחיית עכובית הגלגל כתוצאה מקטיף והחזקה.

כעולה מגזר הדין, בית המשפט קמא, נתן את דעתו לעובדה, כי המדובר בעבירה של החזקת ערך טבע מוגן, להבדיל מקטיף. עוד, נתן את דעתו למשקלו הרב של הצמח אשר נתפס בחזקת המערערים.

יתרה מזו, בית המשפט קמא קבע, כי המערערים פעלו תוך תכנון מוקדם שכן, הם הצטיידו, מבעוד מועד, בשקים לצורך החזקת הצמח המוגן.

כן, בית משפט קמא הפנה לפסיקה ממנה ביקש ללמוד על מדיניות הענישה הנוהגת ובחן את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ובהתאם לכך, קבע מתחם עונש הולם של קנס הנע בין 2,500 ₪ ל- 8,000 ₪ וחתימה על התחייבות כספית. בעשותו כן, הפנה הוא לתיקים אלה: ת"פ 15041-04-12 (שלום חיפה) **מ"י נ' חומרן ואח'** (10.11.13), שם נדונו הנאשמים בגין **פגיעה** בערך טבע מוגן - **קטיף** 23.5 ק"ג אזור והחזקת ערך טבע מוגן - לקנס בסך 4,000 ₪ כל אחד וחתימה על התחייבות כספית בסך 8,000 ₪; ת.פ. 18259-01-12 (שלום, קצרין) **מדינת ישראל נ' סאלח עדוי** (26.10.14) שם נדון הנאשם לקנס בסך 6,000 ₪ וחתימה על התחייבות כספית בסך 15,000 ₪ בגין ביצוע עבירה של **החזקת** ערך טבע מוגן בכמות של 63 ק"ג של עכובית הגלגל (לנאשם היה עבר פלילי אף באותה עבירה); ועוד, הפנה הוא לתיק 37920-02-12 (שלום, נצרת) **מדינת ישראל סרחאן עאסלה ואח'**; באותו מקרה, נידונה הנאשמת 4 לקנס בסך 500 ₪ וחתימה על התחייבות בגין קטיף שק של עכובית הגלגל.

בהמשך, ולצורך קביעת העונש המתאים, בחן בית המשפט קמא את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובכללם עבר פלילי, גיל, נסיבות אישיות, מצב כלכלי, הודאה והבעת חרטה.

לא זו אף זו, בית משפט קמא, נתן את דעתו גם לשאלת הסטייה מן המתחם בקבעו, כי אין מקום לסטייה ממנו, לא לקולא ולא לחומר אע"פ, נתן את דעתו לשיקול של הרתעת היחיד והרבים שכן, מדובר בתופעה נפוצה.

בבואנו לדון בערעור שעניינו חומרת העונש, לא נעלם מעינינו הכלל לפיו, אין ערכאת הערעור מתערבת בגזר הדין של בית המשפט שגזר את הדין אלא במקרים חריגים בהם נפלה טעות בולטת בגזר הדין או שהעונש סוטה באופן ניכר ממדיניות הענישה המקובלת, בעבירות דומות. ראה דוגמה מיני רבים, ע"פ 2064/14 **קואסמי נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (24.2.2015); ע"פ 5817/14 **ארנסט נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (1.1.2015).

האם המקרה דנן נופל בגדר אותם מקרים המצדיקים את התערבותנו?

לצד הפסיקה אליה הפנה בית המשפט קמא, רואים אנו לנכון להפנות לאלה:

ת.פ. 29102-02-14 (שלום; קצרין) **מדינת ישראל נ' בלאל חטיב**; בתיק זה, נגזר דינו של נאשם אשר הורשע בביצוע עבירה של פגיעה והחזקה בערך טבע מוגן, לקנס בסך 1,500 ₪ וחתימה על התחייבות בסך 5,000 ₪. לנאשם לא היה עבר פלילי והוא נתפס עם שקית אחת של עכובית הגלגל כך, שמידת הפגיעה בערך המוגן היתה מתונה יחסית (כך לדידי בית המשפט שם). שם, קבע בית המשפט מתחם עונש (בגין קטיף ואחזקה של עכובית הגלגל בכמות שלא פורטה) של קנס הנע בין 1,500 ₪ ל- 2,000 ₪.

ת.פ. 1017-05-12 (קצרין) **מדינת ישראל נ' טאהא** (06.06.13), לאחר שהנאשם הורשע בפגיעה בערך טבע מוגן ובהחזקה בו בגין קטיף 6 ק"ג עכובית הגלגל, נידון הוא לקנס בסך 6,000 ₪; לנאשם שם היה עבר פלילי. באותו עניין, נקבע, כי מתחם העונש נע בין 1,500 ₪ לבין 7,000 ₪ קנס.

ת.פ. 43841-06-12 (שלום; קרית גת) **מדינת ישראל נ' מסארווא ואח'** (29.01.13); שם, המדובר היה בארבעה נאשמים שהורשעו בעבירה של פגיעה והחזקה בערך טבע מוגן בגין קטיף כמות של כ- 75 ק"ג של עכובית הגלגל. נאשם 1 נידון לקנס בסך 2,500 ₪ ויתר הנאשמים לקנס בסך 1,500 ₪ כאשר השוני בגובה הקנס ביחס לנאשם 1 יוחס לעברו הפלילי של אותו נאשם כאשר יתר הנאשמים נעדרי עבר פלילי. יש לציין, כי באותו מקרה, קבעה כב' השופטת חת מקוב, כי מתחם העונש נע בין 1500 ₪ ל- 7000 ₪ כאשר ברוב המקרים הסכומים נעו בין 1500 ₪ לבין 2000 ₪.

ת.פ. 39330-07-12 (שלום; נצרת) **מדינת ישראל נ' עאסלה** (30.04.13); הוטל עונש של קנס בגובה 2500 ₪ בגין קטיף עכובית הגלגל במשקל 26 ק"ג כאשר לחובתו של אותו נאשם יש עבר פלילי קודם.

מסקירת הפסיקה לעיל, לצד הפסיקה אליה הפנה בית המשפט קמא, ניכר, כי השוני בגובה הקנסות נעוץ בקיומו של עבר פלילי או העדרו כאשר גם המשקל של הצמח שנתפס, מהווה שיקול רלוונטי וחשוב. יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך, שבכל אותם מקרים שהוזכרו לעיל יוחסה למעורבים עבירה שעניינה גם קטיף וגם החזקה של ערך טבע מוגן כאשר בענייננו, העבירה המיוחסת הינה של החזקה בלבד. לא ניתן להתעלם מנתון זה, ויש לייחס לכך את המשקל המתאים.

ער אני להוראת סעיף 33 (ה) לחוק גנים לאומיים, שמגדירה את הפגיעה כקטיפה, עקירה, נטילה וכו'. לצד זאת, יש את העבירה של "החזקה" - עבירה לפי סעיף 33(ד) שהיא נפרדת ונבדלת מהעבירה של "פגיעה".

אין מאן דפליג, כי החוק בא להגן על ערך שמירת הטבע ועל זנים של צמחים המצויים בסכנה הכחדה דוגמת צמחיית העכובית, הנמצאת בסכנה כתוצאה מפגיעה באותו צמח. פועל יוצא, אין להקל ראש בעבירת ההחזקה בצמח המוגן. על אף היותה עבירה נבדלת ועצמאית, עבירת ההחזקה מהווה חוליה חשובה ומרכזית הממוקמת בלב שרשרת ההתרחשות העבריינית שמביאה לפגיעה בצמח המוגן, עקירתו ו/או הסחר בו. מכאן, מסקנתנו הינה, כי אין מקום להתערב במתחם העונש כפי שנקבע על-ידי בית-משפט קמא שהינו נכון ומשקף את מדיניות הענישה הראויה והנוהגת

במקרים כגון דא, בנסיבות ביצוע העבירה כאן. יחד עם זאת, בקביעת העונש המתאים למערערים בתוך גדרי המתחם, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, לדידנו, יש מקום להתערב ולמקם את עונשם של המערערים בחלקו התחתון של המתחם, זאת בשים לב להודאתם, גילם, העדר עבר פלילי, ולמצבם הכלכלי הרעוע, כפי שנטען על ידי ההגנה. כן, מבלי להקל ראש בחומרת העבירה, הכמות הכוללת שנתפסה בחזקתם של המערערים מיוחסת לארבעתם יחדיו.

משכך, אנו מקבלים את הערעור במובן זה שאנו מעמידים את גובה הקנס, ביחס לכל אחד מהמערערים, על סך של 3000 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו.

בשולי פסק הדין, נדגיש, כי לא נעלמו מעיננו ההוראות של סעיפים 221 (ב) ו 225 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב - 1982.

סעיף 221 (ב) הנ"ל קובע:

"קבע שר המשפטים שעבירה פלונית היא עבירת קנס, יקבע את שיעור הקנס, ורשאי הוא לקבוע שיעורים שונים לעבירה חוזרת או נוספת או לעבירה נמשכת שעבר אותו אדם או בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה, ובלבד ששיעור קנס לא יעלה על השיעור שנקבע לו בחיקוק הקובע את העבירה או על 730 שקלים חדשים לגבי עבירה ראשונה ועל 1,400 שקלים חדשים לגבי עבירה חוזרת או נוספת, לפי הסכום הנמוך יותר."

יחד עם זאת, הוראת סעיף 225 לחוק סדר הדין הפלילי הנ"ל קובעת בזו הלשון:

"(א) קביעת עבירה כעבירת קנס אין בה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש בשל עבירה כזאת כתב אישום, אם הוא סבור שנסיבות העבירה מחייבות בירור המשפט, ובלבד שטרם נמסרה הזמנה לפי סעיף 222."

אכן, עבירה בניגוד לתקנות גנים לאומיים, שמורות טבע ואתרי לאום, הוכרזו במסגרת צו סדר הדין הפלילי (עבירות קנס - גנים לאומיים ושמורות טבע ואתרי לאום), תשמ"ט - 1989 כעבירות קנס. ברם, הוראת סעיף 221 (ב) לחוק סדר הדין הפלילי הנ"ל אין בה כדי למנוע, הגשת כתב אישום בהינתן נסיבות שמחייבות את בירור המשפט (כפי המקרה המונח בפתחנו) - כנלמד מהוראת סעיף 225 לחוק סדר הדין הפלילי הנ"ל.

לאור כל האמור, על רקע מגוון הנימוקים שמנינו לעיל, נסיבות ביצוע העבירה והנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, אנו מקבלים את הערעור על חומרת העונש, ומעמידים את גובה הקנס על סך של 3000 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו ביחס לכל אחד מהמערערים.

הקנס ישולם בחמשה תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1/6/2016. אי עמידה בתשלום אחד תעמיד את יתרת הקרן לפירעון מיד.

אין שינוי ביתר רכיבי גזר הדין.

ס' דבור, שופט

כב' השופטת הבכירה אסתר הלמן, אב"ד

מסכימה.

**א' הלמן,
שופטת בכירה
[אב"ד]**

כב' השופטת יפעת שטרית

מסכימה.

י' שיטרית, שופטת

הוחלט אפוא, פה אחד, כאמור בפסק דינו של השופט ס. דבור.

המזכירות תמציא פסק דין זה לצדדים.

ניתן היום, כ"ה ניסן תשע"ו, 03 מאי 2016, בהעדר הצדדים.

עמוד 6

א' הלמן,
שופטת בכירה
[אב"ד]

י' שיטרית, שופטת

ס' דבור, שופט